

איראן: הכסף חשוב מהנאומים

לונדון המוזרה

של

יוחנן להב

כתב ידיעות אחרונות בלונדון הוא העיתונאי הוותיק יוחנן להב. להב היה תמיד איש הימין הקיצוני. מיבוקיו מלונדון הם, בדרך-כלל, תערובת של שבחים לשמרים, גינויים לשמאל הבריטי וצדקנות על שבריטניה נטשה את תמיכתה בי מדינות ממשלת-ישראל.

להב הוא גם מעריך נלהב של „גברת הברזל“, ראש ממשלת בריטניה, מרגרט תאצ'ר. תאצ'ר היא תומכת נלהבת בשבירת הדטאנט, והצלחה לבורד את עצמה לחלוטין באירופה. מדיניות הפנים שלה מהווה כישלון חרוץ, נוסח ארליך והורביץ. מיטורים, צימצומים, קיצוצים בשירותים וחבלה בוטה בחלק ניכר מההישגים הסוציאליים של מישטר הלייבור לא האטו את הסחרור האיני-פלציוני ולא הביאו לצמיחה כלכלית.

תאצ'ר היא אישה פוריטנית, בורה ובעלת השקפות של „חברה אכזרית“, קאלוויניסטית. כמו גולדה מאיר, היא פשוט מסרבת לקרוא ספרים. כל אלה אינם גורעים, כמובן, מהערצתו של להב כלפיה.

השבוע הוכיח להב, הקופץ — ובצדק — נגד כל רמז אנטישמי, חוסר-רגישות מאין כמוהו. הוא פתח ידיעה, מעניינת כשלעצמה, על גילויי התאכזרותם של הורים לילדיהם בבריטניה במיש-פט: „הבריטים ידועים באהבתם לבעלי-חיים. את ילדיהם הם אהבים פחות.“

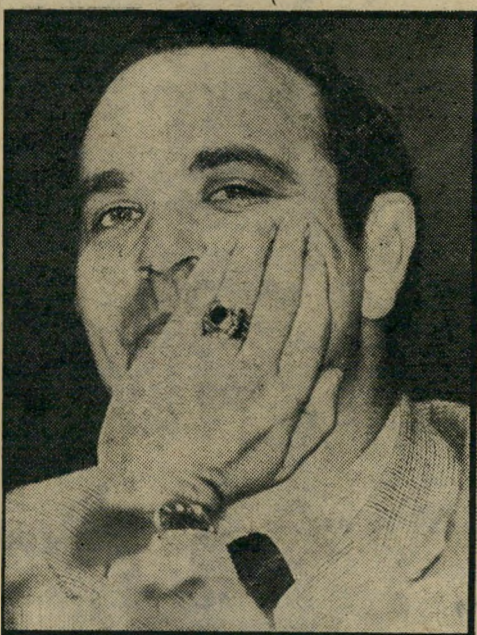
נקל לתאר מה היה להב כותב אילו הופיע מישפט כזה על היהודים, או הישראלים, בגארדיין או בדיילי טלגרף.

*

מישהו חייב להעניק צל"ש לכתב הארץ, שימי שון ארליך. ארליך גילה ששרי-התעשייה גידעו פה, הרכיב רשימה שחורה של חמישים מדינות מפלות-לרעה בתקנות המכס, כדי שיוכל לכלול בתוכה גם את מצרים.

כך סיבך פת את יחסי ישראל עם שורה ארוכה של מדינות ידידותיות, כולל מסיקו.

כמו בקריקטורות המעולות ביותר, אפשר לכתוב מתחת לתמונתו פשוט: „ללא מילים.“

השר פת
ללא מילים

בין שיטות אלימות לבין גיוס מאסיבי של תמיכה בידי לאומית הוכיח את עצמו כטקטיקה הנכונה בחלק זה של העולם. מנהיגים שחורים רבים, ששיתפו בעבר פעולה עם מישטר האפרטהייד, חוששים עתה שיהיו אותם עם במישור אבל מוזארווה. „יורשו של וידקון קווילינג (בשנת הפעולה הנורווגי עם הנאצים בתקופת מילחמת העולם השנייה) חייבים לתבוע לדין עיתונים המזוהים אותו עם מוזארווה.“ אומרים מנהיגי השחורים בדרום-אפריקה, „מוזארווה גרוע הרבה יותר מקווילינג.“

שינוי ערכים זה בדרום-אפריקה השפיע גם על מנהיגי הזולו, שנטו עד כה לשיתוף פעולה מסויים עם ממשלתו של פיאטר בוטה. לשבט הזולו מסורת גאה של לוחמים עתירי-הילה ומלכים נבונים. ראש השרים של קאוונלו האוטונומית, צ'יף גאטשה בוטאלוי, הוא נכדו של המלך סלומון דינזולו, מייסד התנועה הלאומית של בני הזולו. בעבר הואשם בוטאלוי לעיתים קרובות בשיתוף פעולה הדוק עם שלטונות דרום-אפריקה. עצם הסכמתו לאוטר-נומיה של קאוונלו בתוך המיסגרת של המדינה הגוענית עוררה ביקורת מוצדקת. בוטאלוי גם מילא תפקיד מפקפק ביותר בהתקוממות השחורים בסוואטו ב-1976. פועלים מבני הזולו בגדו בשחורים המתקוממים וסייעו למישטרת האפרטהייד ל„השליט סדר“ ברובע המרדני.

בשנים האחרונות חל מיפנה ראדיקלי בהתנהגותו הפוליטית של הצ'יף. לפני כשנתיים הקים את „ברית השחורים“ שהורכבה ממיפלגות אינקאטה, ממיסלגת הלייבור של הצבוענים (בני התערובת) וממיפלגת הרפורמה של

המיעוט ההודי. ברית השחורים מהווה עתה כוח פוליטי עצום בדרום-אפריקה. המיפלגה מצהירה בגלוי שהיא שואבת את השראהה מרוברט מוגבה, שהיה חברו ללימור דים של בוטאלוי באוניברסיטת פורט האר, לפני שלוש שנה. בוטאלוי הבין שעליו לגייס תמיכה בינלאומית במאבקו בשלטונות. הוא הכריז על מאבק בלתי-אלימים באפרטהייד, בנוסח גאנדי. מאבק זה ילווה בחרם על סחורות לבנות, בשיתוף ובמאבקים על מטרות מוגבלות המקדמות את השחורים בהדרגה לקראת שלטון רוב בדרום-אפריקה. במקביל יום הצ'יף הקמת מערכת מסועפת של קשרים בינלאומיים. מעמדו בארצות-הברית ובאירופה מבוסס על תדמיתו החדשה כמנהיג לאומי מתון, בנוסח פחד קוואסמה. מטרותו הקרובה היא השתלטות על נשאל באמצעות השתתפות בכחירות למעצות המקומיות בחבל, בשיתוף עם מיפלגות שחורות אחרות ואף עם סיעות אופוזיציה ליברליות-לבנות. תוכניותיו של בוטאלוי עוררו בעתה של ממש בקרב חברי המיפלגה הלאומית האפרי-קנית. הניצנים בקרב הקהילה הלבנה אף מטיפים בגלוי לגירושו של הצ'יף. שיטותיו המתוחכמות מסוכנות לדרום-אפריקה, הרבה יותר מאשר פעולות טירור היצוניות. סכורים ראשי הבוס, המישטרה החשאית הידועה לשימצה של דרום-אפריקה, בוטאלוי עצמו אינו חושש כלל מגירוש. הוא הצהיר שאם לא יחול שינוי ממש בדרום-אפריקה תוך שנה, ייצא לגלות מצרוננו. צעד כזה משמעותו הצטרפותם של חמישה מיליוני בני זולו למאבק המוויין שמנהלת המחתרת הגולה, הקונגרס הלאומי האפריקאי. בוטאלוי מעדיף להסתיר את חניית מתחת לשרוולים הרחבים של גלימתו המסורתית. הוא עדיין מוכן לשיתוף פעולה עם בוטה, בנוסח שזכה ללגיטימציה על-ידי מוגבה. „בוטה חייב להבין שהצעירים השחורים נעשים יותר ויותר קיצוניים.“ אומר בוטאלוי. „האם הוא רוצה להירשם בהיסטוריה כמי שגרם לקונפליקט מוויין שהשמיד לחלוטין את ארצו?“

חמאבק בדרום-אפריקה יהיה קשה. הלבנים הם הרבה יותר חזקים, מבחינה מיספרית, צבאית וכלכלית, מאשר אנשי איאן סמית ברודיה. אבל ברור שהצלחת מוגאבה בזימבאבוה גרמה למיפנה היסטורי שאין לעצרו בהגליות וגירושים.

מישטרים רכושניים מתקשים, בדרך-כלל, לנקוט מדיניות עומדת בסתירה לצורכי החברה האזרחית שלהם. לעיתים קרובות אפשר למצוא את המניעים האמיתיים לעמדות מדיניות לא הצהרות מופצצות בפרלמנטים, וב"וודאי לא במסע-היחירות לנשיאות ארצות-הברית. דווקא המדורים הכלכליים עשויים לספק תשובות משכנעות. גם הנסיגות הבריטיות הבלתי-פוסקים לרצות את

נשיא באניסאדר ואשתו
עסקים טובי טעם תאצ'ר

האיראנים אינם נובעים דווקא מאידיאלים נעלים. חרף התמיכה הנלהבת שהם מעניקים לארצות-הברית, יש להם פשוט מה להפסיד ממברגו על איראן.

השנה עולה ומתרחב היקף המכירות הבריטיות לי-איראן. לעומת הייצוא האמריקאי האספי פורחים העסקים הבריטיים עם המועצה המהפכנית האיסלמית בטהרן. תחזית המכירות הבריטיות לאיראן מגיעה ל-850 מיליון דולר לשנת 1980. סכום-עתק זה נראה גדול עוד יותר כשהוא משווה למכירות האמריקאיות. ייצוא ארצות-הברית לאיראן יסתכם בסך-הכל בשלושה מיליון דולר. אמברגו בריטי על איראן ימיט שואה על תעשיית-המכור ניות, ובעיקר על חברת טאלבוס, שחלקה בייצוא לאיראן מגיע ל-10 אחוזים.

האיראנים בחרו שלא להגיב כשבריטניה תמכה בי-הצעות האנטי-איראניות של ווינגטון במועצת-הביטחון בינואר האחרון. אך נשיא איראן, אבראלי-חסן באניסאדר, מכין את עצמו בקפדנות לאמברגו. הוא הקים מועצה ממלכתית שתטפל בכל רכישותיה של איראן בחוץ-לארץ. חנשיא הפיקה הציג את צעדו כאמצעי אנטי-אינפלציוני, אך ברור שבדעתו להשתמש במכשיר שהקים כדי לעקוף כל חרם כלכלי על ארצו.

תעשיינים בדרום-קוריאה, פיליפינים ואפילו סינגפור מגלים להיטות רבה להיכנס לשוק האיראני במקום הבריטים. גם מדינות מזרח-אירופה, בעיקר מזרח-גרמניה, טוות עתה תוכניות מפורטות לסחר מקיף עם איראן.

באניסאדר מעוניין אמנם במדיניות חוץ פרו-מערבית, אך האינטרס של ארצו והטיפשות הניצית של זבינגניב בויז'נסקי עשויים לטפח אצלו גם אלטרנטיבות אחרות. התורה הבריטית ליצור טרקטורים, מאסי פרגוסון, מנהלת עתה תחרות קשה. לעיתים פרועה ולא נקיה מגילויי שחיתות, על שיווק חלפים לאיראן. בעלי החברה ידועים בתמיכתם הפוליטית והכספית במיפלגה השמרנית הברי-טית. אפילו את הפעולה הבריטית הנועזת בשגרירות האיראנית בלונדון יש לראות בהקשר הרחב יותר של האינטרסים הבריטיים באיראן. קשה להאמין שאפילו תאצ'ר תעזי לפגוע בחברות הגדולות הבריטיות.

דרום אפריקה:

פאהד קוואסמה

מארץ זולו

נצחוננו הגדול של רוברט מוגאבה בזימבאבוה עורר הדים עצומים בקרב השחורים בדרום-אפריקה. השילוב הנבון